

RIJEČ UREDNIŠTVA

NEMA NAPRETKA U ŠUMARSTVU BEZ ZNANOSTI I BEZ KULTURE

Tako glasi posljednja od Deset sentenci o šumi koje je 2004. napisao akademik Dušan Klepac (1917. – 2006.). Nezaboravni sveučilišni profesor i jedan od najvećih šumarskih znanstvenika Sentence je napisao u suton života, promišljajući šume i šumarstvo „u dosadi bolničke postelje”.

Danas volimo reći kako se prema Klepčevih Deset sentenci o šumi treba odnositi kao prema deset Božjih zapovijedi. Poseban esej mogao bi se napisati o svakoj od njih. Ovom prilikom osvrnut ćemo se na posljednju sentencu u kojoj je istaknuo kako „nema napretka u šumarstvu bez znanosti i bez kulture”.

Šumarstvo je po definiciji znanost, struka i umijeće gospodarenja i očuvanja šuma za trajnu dobrobit čovjeka, društva, okoliša i gospodarstva. Šumarska znanost ima svoj začetak u 18. stoljeću kada je postavljeno načelo o potrajnom gospodarenju šumom razdiobom njezine površine na godišnje sječine. Broj sječina odgovara broju godina ophodnje koji se utvrđuje apsolutnom zrelosti odnosno dobi kulminacije prosječnog dobnog volumnog prirasta. U Hrvatskoj je načelo potrajnog gospodarenja šumom već 1769. ugrađeno u prvi zakon o šumama – Šumski red Marije Terezije.

Intenzivan razvoj šumarske znanosti u nas je počeo 1898. osnutkom Šumarske akademije odnosno današnjeg Fakulteta šumarstva i drvne tehnologije Sveučilišta u Zagrebu. Novi zamah šumarska znanost doživjela je 1945. osnutkom Zavoda za praktična šumarska istraživanja odnosno današnjeg Hrvatskog šumarskog instituta.

Zlatno razdoblje u razvoju šumarske znanosti zbilo se između 1990. i 2013. tijekom kojeg je uspostavljen model petogodišnjeg ugovaranja znanstvenoistraživačkih projekata između šumarskih znanstvenoistraživačkih institucija i poduzeća Hrvatske šume. Model se financirao iz sredstava prikupljenih naknadom za općekorisne funkcije šuma (OKFŠ). Omogućio je temeljna, primijenjena i razvojna istraživanja te objavu vrijednih znanstvenih radova koji su neposredno služili šumarskoj praksi. U tim radovima mogu se pročitati brojne preporuke o gospodarenju šumama u različitim ekološkim, gospodarskim i društvenim prilikama. Hrvatska šumarska znanost i praksa u tom su razdoblju postali pravi primjer međusobnog poticanja i snažnog razvoja koji su doveli do osjetnog poboljšanja stanja šuma i šumarstva Hrvatske.

Danas se financijska potpora struke šumarskoj znanosti odvija kroz malobrojne ciljane istraživačke projekte koji proizilaze iz izabranih praktičnih problema. Od ukupnih godišnje prikupljenih sredstava naknade za OKFŠ tek je 1 % predviđeno za izdvajanje za znanstvene i stručne radove iz područja šumarstva. Taj postotak sve govori. Nedostatak ulaganja u šumarsku znanost osjetit će svaki pažljivi promatrač stanja šuma i šumarstva u Hrvatskoj. Podsjetit ćemo još jednom: nema napretka u šumarstvu bez znanosti i bez kulture.

Uredništvo